Tác Giả: Saigon Echo s□u t□m
Chúa Nhật, 10 Tháng 7 Năm 2011 05:28

N□u chúng ta vô ý đi b□ đ□ng ph□i ng□□i M□,

ng□□i ta không c□n chúng ta xin l□i, h□ xin l□i tr□□c: "I am sorry", s□ vi□c coi nh□ đ□□c gi□i quy□t m□t cách l□ch s□, nh□ nhàng. Nh□ng n□u ch□ng may đ□ng ph□i ng□□i Vi□t, s□ có m□t cu□c cãi c□ kéo dài không bi□t bao lâu. Đôi khi hai ng□□i đi xe đ□p đ□ng vào nhau, xe không h□, ng□□i không h□ h□n gì nh□ng l□i k□ b□ đ□u ng□□i s□t tai sau m□t h□i gây l□n. Đ□a con khóc thay vì d□ cho nó nín, ch□ng trách v□, v□ trách ch□ng thành ra cãi nhau. T□ chuy□n nh□ nh□t □y hai ng□□i lôi nh□ng chuy□n t□ ngày x□a ngày x□a ra k□, ra trách, phân tr□n hàng ti□ng đ□ng h□ m□i ch□m d□t.

Đó là chuy□n nh□, nh□ng vi□c l□n h□n ng□□i ta b□ ra c□ ngày c□ bu□i, có khi c□ tháng đ□ ch□i b□i m□ng nhi□c đi đ□n thù h□n nhau su□t đ□i. Chúng ta s□ng b□ng tình c□m quá nhi□u, quá n□ng ch□ quan nên s□ phân bi□t ph□i trái không rõ ràng, h□ ng□□i nào nói nhi□u, ch□i, m□ng nhi□u, nói đ□□c nhi□u l□i cay đ□c đ□□c coi là ng□□i gi□i, ng□□i th□ng. Th□ng không căn c□ trên s□ đúng, sai làm ng□□i ta không c□n lý l□, c□ nói b□a, nói ngang, nói th□ nào cũng đ□□c. Do đó t□c ng□ có câu: "M□t ng□□i nói ngang c□ làng không l□i." Xa h□n n□a, có khi đem nhau ra tr□□c c□a quan vì m□t chuy□n không đâu.

S□ng □ ngo□i qu□c, chúng ta th□y ng□□i ta đ□i x□ v□i nhau l□ch s□, r□ng l□□ng và khôn ngoan h□n chúng ta. L□ va ch□m nhau, c□ hai bên cùng nói "sorry" (xin l□i), vi□c không đáng gì v□ l□i đó là s□ s□ su□t; trong c□ quan n□u chúng ta vô ý làm h□ h□ng đ□ v□t hay làm sai, ng□□i ta nói "don't worry" (đ□ng b□n tâm) r□i ng□□i ta ph□ v□i mình s□a ch□a hay ch□ b□o đi□u sai sót vì vi□c đã x□y ra r□i có m□ng m□ hay c□n nh□n cũng không l□i đ□□c, ch□ thêm m□t thì gi□ và làm bu□n ng□□i khác.

Hàng xóm có đi□u không v□a lòng, ng□□i ta bán nhà đi □ ch□ khác, cãi nhau m□t thì gi□ và thêm b□c mình. Tôi bi□t m□t gia đình ng□□i Vi□t sang đây (M□) nh□ng quen l□i s□ng □ Vi□t Nam, không bi□t tôn tr□ng hàng xóm, m□ băng Video và DVD cho phát ra hai cái loa c□ ngàn oát

(watt) b□t k□ ngày đêm làm cho cái nhà sát bên c□nh 1 năm đ□i ch□ ba, b□n l□n. Tr□□ng h□p này □ bên nhà ch□c ch□n s□ ch□i b□i nhau, có khi th□a ki□n hay đánh đ□m nhau n□a không ch□ng.

V□n đ□ ch□i b□i c□a ng□□i Vi□t, đã có nhi□u ng□□i nói t□i nh□ nhà văn Nguy□n công Hoan hay h□c gi□ Lê văn Siêu. M□i đây đ□ng tác gi□ Nguy□n th□ Tuy□t Ngân và Tr□n ng□c Thêm trong bài "Ng□□i Vi□t Ch□i" đăng trên t□ báo Pháp Lu□t □ Sài Gòn s□ Xuân Canh Thìn 2000 và đăng l□i trong cu□n "Tìm V□ B□n S□c Văn Hoá VN" cho r□ng l□i ch□i c□a Vi□t Nam đã b□□c vào hàng "ngh□ thu□t" và góp ph□n làm kho tàng văn hóa VN c□ truy□n thêm phong phú (Tr□n ng□c Thêm TVBSVHVN trang 293, Nhà xu□t b□n T□ng H□p TPHCM in l□n th□ 4).

Dù đ□ng □ phía nào hay qua góc đ□ nào thì ch□i b□i không th□ x□p vào hàng ngh□ thu□t vì ngh□ thu□t luôn luôn h□□ng v□ cái Th□t, cái T□t, cái Đ□p (Chân - Thi□n - M□). Ch□i b□i là dùng nh□ng l□i nói cay đ□c đ□ nguy□n r□a, trù □o, m□t sát ng□□i khác sao g□i là t□t, đ□p đ□□c? Ch□i b□i là qua l□i nói mu□n đào m□ cu□c m□ nhà ng□□i ta, b□t ông bà t□ tiên nhà ng□□i ta ăn nh□ng th□ d□ dáy, ô u□. Mu□n băm v□m, xé nát ng□□i ta mà nói r□ng góp ph□n làm phong phú n□n văn hóa c□ truy□n trong khi Văn Hóa mang tính Nhân B□n: thân ái, đ□ l□□ng, khoan dung, hòa h□p.

Tóm l□i ch□i b□i là hành đ□ng x□u, vô văn hóa đã có t□ lâu (nay đã gi□m r□t nhi□u) nên qua th□i gian đ□□c g□t rũa thành bài b□n, có v□n đi□u, nh□p nhàng đ□i x□ng. Các dân t□c khác không có l□i ch□i tàn t□, thâm đ□c, d□n v□t (ng□□i ta ch□i n□ng nh□t là "đ□ con v□t (heo, bò, ng□a) hay đ□ què, mù, th□i tha...") và cũng không ch□i h□t ngày này sang ngày khác nh□ chúng ta.

Quê tôi bên b□ sông H□ng, phía trong đê là đ□ng c□y lúa, ngoài đê g□n b□ sông là trang tr□i hàng năm vào kho□ng tháng 6, tháng 7 âm l□ch n□□c l□t dâng lên, m□i nhà □ trên n□n đ□t đ□p cao trông nh□ m□t hòn đ□o. Tôi nh□ h□i còn bé có hai bà hàng xóm m□i làm thông gia v□i nhau đ□□c ít lâu đã x□y ra xích mích vì bà bênh con bà, tôi bênh con tôi (v□ ch□ng tr□ nào mà không có trách móc, cãi c□ v□t). Lúc đ□u ch□ trao đ□i qua nh□ng ti□ng bóng gió c□a bà m□ v□ sau bi□n thành ch□i nhau công khai. Hai nhà □ cách nhau qua m□t khu v□□n đ□ 50 mét (150 feet) đang b□ n□□c l□t dâng cao làm gi□i tuy□n ngăn cách, m□i bà □ m□t bên ch□i chõ sang nhà nhau m□y ngày m□i d□t. Gi□ ăn, gi□ ng□ là nh□ng cu□c t□m đình chi□n:

- Bà ch□i mày b□n c□ mi□ng, đ□ bà xúc mi□ng xong bà s□ đào m□, đào m□ nhà mày lên.

- Quân ch□t ti□t, đói thì v□ n□c đi, l□y s□c mà nghe tao lôi ông bà, ông v□i nhà mày ra tao d□y.

Nh□ng l□i ch□i b□i thô l□, cay đ□c nh□ng l□i có v□n, có đi□u. Đ□i khái:

- M□ cha mày d□□i đ□t
□□□ *Tao h□t lên tr□i*
□□□ *Tao ph□i ngoài l□*
□□□ *Cho qu□ nó m□*
□□□ *Cho chó nó tha*
□□□ *Cho ông đi qua*
□□□ *Cho bà đi l□i*
□□□ *Vén đá...□ ...lên d□u*
□□□ *Nh□c □i...là nh□c.*

Bà kia không kém:

- Th□ quân chua ngoa
□□□ *Th□ng cha mày d□i*
□□□ *T□ đ□i mày ngu*
□□□ *Tao k□p vào khu*
□□□ *Tao k□p vào háng*
□□□ *Tao đánh, tao m□ng*
□□□ *M□t c□ tr□ tr□...*

Chúng ta v□n kính tr□ng t□ tiên không hi□u sao ng□□i ta c□ thích đem ông bà nhau ra ch□i. Mình không tr□ng Ông bà, cha m□ ng□□i thì ng□□i không tr□ng ông bà, cha m□ mình.

Sau đây là "bài ch□i" m□t tr□m gà do h□c gi□ Lê văn Siêu ghi l□i kèm theo l□i bình lu□n:

"- A...con gà c□a tao nó □ nhà tao thì nó là con gà, nó vào nhà mày thì nó thành con cú, con cáo, thành th□n nanh đ□ m□ nó m□ vào đ□u nhà mày. Mày tr□ con gà c□a tao thì thôi, mày ăn con gà c□a tao thì mày x□ng c□ n□ h□u, mày ch□t tr□ đ□ ng□□c. Mày đi sông đ□m đò, mày đi

đ□□ng ch□t ch□. Tao ch□i cho đ□n ông tam đ□i nhà mày tr□ xu□ng, cho đ□n m□c m□ nhà mày ra m□i thôi..." (Lê văn Siêu, Văn Minh VN trang 224).

Sau đây là l□i bình c□a nhà h□c gi□: "Ch□i cho đ□n đ□u rau ph□i múa, chúa đ□t ph□i c□□i. Ch□i c□ nh□ là hát hay. Ch□i sôi lên sùng s□c, đ□c lên l□ l□. Ch□i mà thành v□n, thành đi□u lên b□ng xu□ng tr□m." (Lê văn Siêu, VMVN trang 225).

Vi□c ch□i b□i trên g□n nh□ mai m□t nh□ng vi□c hay cãi c□ v□n t□n t□i □ trong gia đình cũng nh□ ngoài xã h□i. Chúng ta hay ch□p nh□t nh□ng chuy□n nh□ nh□t và không có tinh th□n bao dung.